

Nejsou hysterické komentáře o konci pěstování meruněk zbytečné?

15.3.2024 - Tomáš Nečas | Mendelova univerzita v Brně

Pouhé kvetení jako fenologický znak nelze vytrhávat z kontextu mnoha faktorů, které předcházejí samotnému vykvetení stromu a které ovlivňují komplexní biologii meruněk. Na vykvetení meruněk má zásadní vliv odrůda, a teplota je až druhořadým faktorem. V letošním roce v Genofondové kolekci meruněk se 400 sledovanými odrůdami na Ústavu ovocnictví Zahradnické fakulty v Lednici z běžných odrůd vykvetly nejdříve odrůdy Wonder Cot a Sweet Red (1. 3. 2024), v roce 2023 vykvetla nejdříve odrůda Hulu xing (19. 3. 2023) a Scout (18. 3. 2023), v roce 2022 odrůdy Skaha a Manicot (obě 25. 3.) a v roce 2021 odrůda Merkurij a In bei xing (31. 3. 2021). Tyto záznamy nám říkají, že fyziologie kvetení meruněk je u každé odrůdy jiná a že každá odrůda reaguje na teplotní průběh zimy jinak. Pokud by to tak nebylo, musely by logicky každý rok odrůdy vykvétat ve stejném pořadí. Výrazně se toto pozorování projevilo při porovnání kvetení meruněk a mandloní. V běžném roce v kolekci mandloní vykvétají mandloně vždy před meruňkami, ale v letošním roce mají překvapivě na stejné lokalitě mírné zpoždění oproti kvetení meruněk.

Dalšími faktory ovlivňujícími vykvétání je zejména podnož, stanoviště, sluneční záření, ale i zdravotní stav (některé patogenní organismy významně ovlivňují kvetení i rašení – např. fytoplasmy), stáří stromů a celý management výsadby a řezu (Šittův řez). Na základě těchto faktorů pak odrůdy vykvétají nebo dozrávají v různých termínech, a dokonce i v různých obdobích. Podle publikovaných údajů vykvetly meruňky odrůdy Velkopavlovická v Lednici už 11. 3. 2024, ale na jiné lokalitě v blízkých Popicích odrůda Velkopavlovické ještě nekvete (14. 3. 2024).

Co nám to říká? Změna klimatu ovlivňuje dobu kvetení meruněk, ale nepůsobí stejně na všechny odrůdy. Z našich pozorování je zřejmé, že staré, tradiční odrůdy nejsou schopné adaptace na tyto změny. Například u odrůdy Velkopavlovická byly pozorované poruchy výstupu z dormance, diferenciaci květních pupenů, mrazuodolnosti a v posledních 10 letech neschopnosti přinášet pravidelné a alespoň průměrné sklizně (i bez mrazového poškození). Vliv klimatických změn je možné zmírnit i jinými opatřeními, jako např. výběrem lokality, managementem výsadby, výběrem podnože apod.

V kolekci meruněk v Lednici jsme tento rok zaznamenali začátek kvetení meruněk již 27. – 29. 2. 2024, protože některé čínské odrůdy a některé lednické hybridy z Ústavu ovocnictví vykvétají extrémně brzy. Nicméně naopak mnohé pozdně kvetoucí odrůdy vykvetou letos teprve 17. – 18. 3. 2024 a některé mezidruhové hybridy až koncem března (P. brigantina x Olimp), čímž se dostávají na úroveň kvetení mnohých raných roků (žádný velký extrém). Variabilita termínu kvetení meruněk je tento rok výrazná. Díky podobným rokům můžeme vybírat odrůdy s pozdním kvetením, které pak využíváme v našem šlechtitelském programu v křížení s adaptovanými a ověřenými odrůdami pro získání nových pozdně kvetoucích hybridů, které mohou uniknout mrazům. Následným managementem výsadby si potom bude moci pěstitel ještě více oddálit kvetení meruněk. Díky takovým opatřením budeme moci i nadále pěstovat meruňky v našem regionu, ale je potřeba se připravit již teď.

Položme si tedy znovu otázku, pokud v Lednici vykvetla odrůda Velkopavlovická 11. 3. 2024 jako odrůda s nedostatečnou adaptabilitou ke klimatickým změnám, je to dostatečný signál k tomu, že meruňky v ČR končí?

<https://mendelu.cz/nejsou-hystericke-komentare-o-konci-pestovani-merunek-zbytecne>